

Večernik

Leto III. (X.), štev. 131

Maribor, sreda 12. junija 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Pred 1000 leti

smo imeli štiri mogočne slovanske države. Hrvati so že slavili tisočletnico svojega kraljestva pod Tomislavom, Bolgari nedavno tisočletnico carstva Simeona Velikega. Čehi so proslavljali Svetega Vavla in te dni Poljaki tisočletnico via danja poljskega kralja Boleslava Hrabrega. V Gneznju, v zibelki poljskega naroda in v najstarejši prestolici poljskih vladarjev, so mu odkrili spomenik. Sprva bolj lokalno zamišljena slavnost pa se je končno spremenila v veličastno narodno državno in politično manifestacijo poljskega naroda, katere so se poleg predsednika poljske republike udeležili tudi druge najvišje glave države, ministri, poslanci, škofje, generaliteta itd. Vse se je zbralo v tistem provinčnem mestu, kjer je zgodovina je nerazdružno zvezana z razvojem poljske državne ideje, da manifestira za novo teritorialno ujedinjeno Poljsko, da spomni Evropo, da današnja Poljska ni samo plod mirovnih pogodb, da ni nova državna tvorba, ampak da sega samostojnost več nego 20 milijonskega poljskega naroda daleč nazaj v prvo polovico desetega stoletja in da se je pozneje njegova politična svoboda za čas morala umakniti surovi sili močnejšega.

Bosleslav Hrabri, ob kojega baš odkritem spomeniku so manifestirale množice poljskega naroda, je bil največji tvor poljske samostojnosti in organizator neodvisne slovanske države, ki je nastala prvotno na obeh obalah Varte, med Vislo in Odro. Njegov prednik, hrabri Miečislav, se je oženil s češko kneginjo Dombrovsko in ohranil ves čas svojega vladanja dobre sosedske odnose s češko državo. Sprejel je krščanstvo. V drugi polovici njegovega vladanja, krog 962. leta, ga najdemo v bojih z Nemci. Boleslav Hrabri, njegov naslednik, je imel veliko koncepcijo: zediniti vse slovanske narode v močno slovansko državo, ki bi se mogla upreti ekspanziji germanskega sveta. Z orožjem v roki je nastopil proti nemškemu cesarju Otonu III. in si pridobil vedno večji upliv v Pomorjanskem, ob baltički obali in v Gdanjsku. Zato se je Oton raje pomiril z Boleslavom in privolil tudi v ustanovitev samostojne poljske nadškofije v Gneznju, ki pomeni cerkveno osvoboditev Poljakov izpod tutorstva nemških cerkvenih oblasti.

Boleslavovi politični načrti pa so se segali še mnogo dalje. L. 1000 je zavzel Prago, 17 let pozneje pa Kijev. Toda boji z Otonom naslednikom so nekoliko oslabil njegovo moč, vendar se je držal v Sleziji, Moravski in deloma za Odro. V Češki je kmalu izgubil teren in tudi v Pomorjanskem je moral opustiti svoje velike načrte. L. 1024 se je dal od papeža kronati kot prvi poljski kralj. Bil je takrat najmočnejši politični vladar na vzhodu in severu Evrope. Veliko skrb je posvetil konsolidaciji države in dobri upravi. Užival je sloves izrednega diplomata in neustrašenega vojaka. Nasloniti državo na baltičsko morje in zasigurati meje na zapadu, to mu je bila vodilna misel. Temu cilju so se izneverili njegovi nasledniki in se mu je pozneje v politi-

Madžarski odgovor na demaršo

BETHLENOV GOVOR SAMO PONAVLJANJE VLADN. PROGRAMA.

BEOGRAD, 12. junija. Kakor poročajo iz Budimpešte, je madžarski zunanji minister Walko odgovoril na demaršo diplomatskih zastopnikov držav Male antante v tem smislu, da govor min. predsednika grofa Bethlena ob priliki blagoslovljanja spomenika neznane vojaka ni nikakršna politična novost. Ta govor je nasprotno po mnenju zunanjega ministra smatrati le za ponovitev vladnega programa in prepričanj, ki so se v madžarskem parlamentu že ponovno manifestirala. Če diplomatski zastopniki držav Male antante izjavljajo, da se v bodoče ne bodo udeležili nobene oficijelne slavnosti madžarske države, v koje okviru bi se manifestirale podobne izjave, je to — pravi Walko — stvar gospodov diplomatskih zastopnikov samih.

ma in prepričanj, ki so se v madžarskem parlamentu že ponovno manifestirala. Če diplomatski zastopniki držav Male antante izjavljajo, da se v bodoče ne bodo udeležili nobene oficijelne slavnosti madžarske države, v koje okviru bi se manifestirale podobne izjave, je to — pravi Walko — stvar gospodov diplomatskih zastopnikov samih.

Radi špijonaže — tri leta težke ječe

OBSODBA ŠOFERJA PEČIRJA PRED SODIŠČEM ZA ZAŠČITO DRŽAVE.

BEOGRAD, 12. junija. Danes dopoldne je končal vohunski proces proti šoferju Matiji Pečirju iz Subotice, ki je bil obtožen po § 85a kaz. zak. radi vohunstva v korist Madžarske. Obdolžen je bil, da je poskušal dobiti točnejše podatke o legi in ureditvi novosadskega vojaškega vzletišča, da bi jih izročil ogrskim vojaškim oblastim. V preiskavi je Pečir priznal, da je bil enkrat na Madžarskem, trdil je pa, da je obiskal svojo na smrt bolno mater. Tudi je trdil, da so ga madžarski organi prijeli in v policijskem zaporu mučili. Vzeli so mu potni list in mu obljubili, da ga izpuste, če se zaveže, da

bo za Madžarsko državo v Jugoslaviji vohunil. Aretiran je bil v Novem Sadu, kjer je v hotelu »Solun« nagovarjal natakarkarja Velimira Draškovića, ki je madžarski vojak in tudi madžarski čuti, naj mu imenuje primerno osebo, ki bi mu te podatke dobavila, če le mogoče. Hrvata ali Slovence. Za informacijo je obljubil Pečir 20.000 Din. Pri današnji razpravi je Pečir seveda zanimal vsako krivdo in se vedno skliceval na to, kako se mu je na Madžarskem godilo. Senat se je posvetoval eno uro in obsodil Pečirja na tri leta težke ječe.

Jugoslovansko-italijanske železniške konference

LJUBLJANA, 12. jun. Danes so bile tu zaključene konference med našo in italijansko delegacijo v železniških zadevah. Konference so se pričele 6. t. m. in so se vršile pod predsedstvom znanega strokovnjaka v železniških vprašanjih inž. Maksa Klodića, pomočnika direktorja ljubljanske žel. direkcije. Šlo je predvsem za razne račune iz dobe, ko je Italija držala okupirane naše kraje preko Logatca in ko je tam postavila carinarnico, ki je danes neuporabna. Gre za okrog 9 milijonov lir. Tudi so se reševala nekatera vprašanja obmejnega prometa. Vsa so bila sporazumno rešena. Sinoči se je vršil na čast italijanski delegaciji v Unioni banket. Danes bodo vsi delegati podpisali protokole konferenc. Jutri se italijanska delegacija vrne. Dogovori sto pijo v veljavo, čim jih ratificirajo žel. generalne direkcije v Beogradu in Rimu.

Otvoritev paviljona SHS na razstavi v Barceloni

BEOGRAD, 12. junija. Sedaj je definitivno določeno, da bo paviljon naše države na mednarodni razstavi v Barceloni odprt 23. t. m. Naš paviljon bo izmed tujih paviljonov med prvimi odprt in bodo šele pozneje odprti češkoslovanski, rumunski, madžarski in drugi pa-

viljoni. Tekom tega tedna odpotujejo v Barcelono člani naše delegacije, ki bo prisostvovala slovesni otvoritvi paviljona. Prisostvoval bo tudi naš narodni slavnostni odbor.

Zagrebski nadškof dr. Bauer na oddihu na Visokem

LJUBLJANA, 12. jun. Na Visokem, v Poljanski dolini pri Škofji Loki, je na obiskih pri dvorni dami gospe Franji Tavčarjevi že nekaj dni zagrebski nadškof dr. Bauer. Ostanje na oddihu v tem romantičnem kotu Gorenjske, ki je pokojnega pisatelja dr. Tavčarja navdihnil za nešteta nesmrtna dela, kakih 14 dni.

Pogajanja o solunski luki

BEOGRAD, 12. junija. Včeraj je prispele v Beograd grška delegacija, sestojela iz 16 delegatov in strokovnjakov, na pogajanja o solunski luki in o železniškem prometu med Gjevrgjelijo in Solunom. Danes se prične razgovori med našo in grško delegacijo.

Macdonald pojde k Hooverju

LONDON, 12. junija. Diplomatski korespondent »Daily Herald« poroča, da je dobil utis, da se je ministr. predsednik Macdonald po razgovoru z zunanjim ministrom Hendersonom odločil za osebni

razgovor s predsednikom Zedinjenih držav Hooverjem o ureditvi americko-angleških odnosov, zlasti pa tudi o vprašanju pomorske razorožitve. K razgovoru bo najbrže povabljen tudi kanadski min. predsednik Macken King. Tudi »Daily News« povdarja možnost osebnega razgovora med obema danes najmočnejšima možema sveta ter so mnenja, da bodo ti razgovori predvsem posvečeni mednarodni razorožitvi. Po mnenju washingtonskih oficijelnih krogov bi americko-angleška konferenca o pomorski razorožitvi silno mnogo doprinesla k obrambi svetovnega mira. Washingtonski listi toplo pozdravljajo Macdonaldovo namero, da pride v Ameriko.

Obtožba proti Tuki in tovarišem

BRATISLAVA, 12. junija. Državni pravdnik dr. Novak je izdelal obtožbo proti Tuki in tovarišem. Obtožba obsega 54 na stroju pisanih strani in predlaga zaslišanje 30 prič v glavni razpravi. Obtožena sta razven Tuke tudi Sznacky in Aleksander Mach, in sicer vsi trije radi veleizdaje, radi izdajanja vojaških tajnosti in radi konspiracij proti obstoju republike. Včeraj je bila obtožba izročena. Obtoženi lahko tekom 8 dni sami ali po svojih zastopnikih ugovarjajo proti obtožbi. Vendar tega ni pričakovati in se bo — če ne nastanejo izredne zapreke — razprava vršila že v prvi polovici julija. Trajala bo predvidoma 6 dni. Javnost z zanimanjem pričakuje proces, kojega priprava je tudi v češkem političnem življenju dvignila že mnogo prahu.

Strašna katastrofa 19 ribičskih čolnov

KOVNO, 12. jun. V petek zvečer je odplulo iz ribiške luke Bolannen 20 ribičskih čolnov na popolnoma mirno morje. Nenadoma se je ponoči dvignil težek vihar. Edino en čoln se je doslej vrnil s 4 ribiči, vseh ostalih 19 pa pogrešajo. Doda se valovi vrgli na breg 11 trupel in veliko delov različnih čolnov. Število pogrešancev še ni točno znano, vendar se ceni na okrog 60 mož.

Velika gasilska vaja v Studencih

V nedeljo 16. t. m. ob 2. uri pop. prireditelja Gasilno društvo drž. železnice in Prostovoljno gasilno društvo v Studencih veliko gasilsko vajo za delavnice drž. železnice. Vaji bodo prisostvovali delegati iz cele mariborske gasilske župe. Po vaji skupen odhod na veselilni prostor pred Sokolskim domom v Studencih.

Ukradena napisna tabla

Udruženju vojnih invalidov je v noč od 11. na 12. tm. odnesel neznani storilec napisno tablo, ki je bila obešena na hiši »Nabavljalne zadruge drž. nameštencev«, kjer ima Udruženje svoje lokale. Zadeva je prijavljena policiji.

Celo kosti krađejo

Na Pobrežju ima trgovec Hugon Starč kladišče kosti. Ko jih je zbral ravno za vagon, so neznani tatovi vdrli v skladišče in mu odpeljali 700 kg kosti. Trgovec trpi 700 Din škode.

Tatvina strešnih žlebov

Pred dnevi so neznani storilci odnesli kleparskemu mojstru Benjaminu Gibelčarju na Pobrežju 27 metrov cinkastih strešnih žlebov, vrednih nad 300 Din. — Preiskava ni mogla izslediti niti blaga niti tatov. Pred nakupom svarimo.

čnem življenju pod raznimi neugodnimi uplivi izneverila tudi poljska javnost. — Zdi se, da se danes po tolikih stoletjih vrača poljska javnost k tej prvotni, k slovanski koncepciji poljske politike.

Želimo ob zaključku slavnostnih dni, ki jih je preživljala te dni Poljska, da bi

vedno globlje prodirala v poljski narod Boleslavova slovanska ideja. To želimo tem bolj, ker se baš sedaj vrše med našo državo in Poljsko pogajanja, ki naj vodijo k čim tesnejšemu gospodarskemu sodelovanju.

Mariborski in dnevni drobiž

Otroška kolonija pri Sv.
Martinu na Pohorju

Diferenca med ljubljanskimi in mariborskimi kulturnimi proračuni je torej neverjetno velika in nam nazorno dokazuje, da se še ne zavedamo svojih kulturnih nalog, ki smo jih prevzeli s tistim dnem, ko smo postavili mariborski občini slovensko upravo in ko smo postali samoupravno središče večje polovice svobodnega slovenskega ozemlja. Res je, da živimo še več ali manj v krizi, res je tudi, da imamo mnogo nujnih gospodarskih in socialnih nalog, katere moramo rešiti, a prav tako je tudi res, da mora biti naš razvoj organičen, to se pravi enako gospodarski kakor tudi kulturni.

Spominjajte se CMD

Käferjevo kopališče ostane odprto.
Načelniki klubov v mariborskem občinskem svetu so na včerajšnji seji sklenili, da ostane Käferjevo kopališče odprto do 15. julija. Kapanje seveda ne bo dovoljeno pač pa bodo obiskovalcem na razpolago prhe in za solnjenje določen prostor.

Igralca državne razredne loterije opozarjamo, da so srečke za 18. kolo I. razreda že dospele. Žrebanje se bo vršilo dne 8. julija t. l. Segajte pridno po njih, dokler še traja zaloga. Srečke dobite v upravi »Jutra« in »Večernika«, Maribor, Aleksandrova cesta 13. U.

